

TVL:n tiedote 7.5.2015

TYÖTAPATURMA- JA AMMATTITAUTILAKI VOIMAAN 1.1.2016

Vuoden 2016 alusta tulee voimaan työtapaturma- ja ammattitautilaki (säädöskoelmannumero 459/2015, lyhenne TyTAL). Laissa on yhdistetty kolmen voimassa olevan lain säännökset: tapaturmavakuutuslain (608/1948), ammattitautilain (1343/1988) ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991; jäljempänä kuntoutuslaki).

Tapaturmavakuutuslakia, ammattitautilakia ja kuntoutuslakia sovelletaan edelleen kaikkiin niihin työtapaturmiin ja ammattitauteihin, joiden sattumis- tai ilmenemisaika on 31.12.2015 tai sitä aikaisemmin. Tämä tarkoittaa sitä, että näiden vahinkotapahtumien korvattavuus ja maksettavat korvaukset määräytyvät tapaturmavakuutuslain mukaisesti. Uutta lakia sovelletaan kuitenkin näiden vahinkotapahtumien korvauskäsittelyyn ja muutoksenhakuun.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton nimi muuttuu ja 1.1.2016 alkaen uusi nimi on Tapaturmavakuutuskeskus (TVK) ja kotisivut www.tvk.fi.

Seuraavassa on kuvattu työtapaturma- ja ammattitautilain keskeisimmät muutokset nykytilaan verrattuna. Kuvaus etenee lain systematiikkaa noudattaen. Säännösten yksityiskohtaiset perustelut löytyvät hallituksen esityksestä (HE 277/2014 vp).

Lopussa on kooste eräiden erityisryhmien vakuuttamisesta ja erinäisistä muista uuteen lakiin liittyvistä aiheista.

I OSA – YLEISET SÄÄNNÖKSET

1. luku ”Yleiset säännökset”

Lain alussa yleisissä säännöksissä kuvataan lain tarkoitus ja määrittellään laissa käytettyjä käsitteitä. Keskeinen muutos on lain 3 §:ssä säädetyssä työnantajan vakuuttamisvelvollisuudessa, jonka raja muuttuu päivien lukumäärästä (12) työnantaja- ja vuosikohtaiseksi euromääräksi (1 200 e).

Lakiin on selkeästi kirjattu nykyinen periaate korvausten ensisijaisuudesta muihin lakisääteisiin etuusjärjestelmiin nähden (5 §).

2. luku ”Henkilöllinen soveltamisala”

Lain henkilöllistä soveltamisalaa on yhtenäistetty työeläkelainsäädännön kanssa. Henkilöllisen soveltamisalan pääsäännökset ovat 8 ja 9 §:ssä, jotka määrittelevät,

TAPATURMAVAKUUTUSLAITOSTEN LIITTO

Bulevardi 28 PL 275 00121 Helsinki

Y-tunnus 0202397-8

mitä laissa tarkoitetaan työntekijällä. Laissa ei ole enää omaa työsuhteen määrittelyä, vaan viittaus työsuhtelakiin. Lähtökohtana on näin ansiotarkoituksessa tehtävän työn vakuuttaminen. Nämä kaventavat joiltain osin nykykäytäntöä, esim. lakia ei enää välttämättä sovellettaisi vastavuoroiseen työhön.

Myös edellytykset, joiden täytyessä johtavassa asemassa työtä tekevä rinnastetaan työntekijään, vastaavat työeläkelainsäädäntöä. Nykytilaan verrattuna muuttavat näin ollen omistusraajat sekä johtavan aseman ja perheenjäsenen määrittely. Toisin kuin nykyisin, osakeyhtiössä otetaan omistusosuuden rinnalla huomioon osakkeiden tuottama äänimäärä ja toisaalta omistusosuutta laskettaessa otetaan huomioon myös välillinen omistaminen. Avoimen yhtiön yhtiömies ja kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies eivät enää jatkossa kuulu pakollisesti vakuutettaviin. Työtaturmavakuutuksen ja työeläkevakuutuksen yrittäjäkäsitteet ovat siten yhteneväiset.

Lakiin ei enää sisälly poikkeusäännöstä, jonka mukaan työnantajansa kanssa samassa taloudessa asuva perheenjäsen jää vakuutuksen ulkopuolelle. Hän voi TyTAL:n mukaan kuulua vakuutukseen, jos työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät. Lain henkilöllinen soveltamisala laajenee siten tältä osin.

Laissa ei ole enää myöskään säännöksiä sen soveltamisesta perhehoitajiin ja työvoimakoulutuksessa oleviin. Perhehoitajien turva ratkaistaan ja säädetään myöhemmin erikseen. Työvoimakoulutuksessa olevien turvasta säädetään 1.1.2016 voimaan tulevassa nk. opiskelijataturmalaisissa (460/2015). Näistä on kerrottu tarkemmin tiedotteen lopussa.

TyTAL:n 12 §:n perusteella sitä ei sovelleta edelleenkaan ammattiurheilijoihin.

Pakollinen työtaturma- ja ammattitautivakuutus ei koske myöskään yrittäjiä, kuten ei nykyinen lainsäädäntö. Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien työtaturma- ja ammattitautiturvasta säädetään erillisessä laissa (HE 278/2014), jossa on viittaukset TyTAL:iin.

3. luku "Alueellinen soveltamisala"

Lakiin on kirjattu pääsäännöksi nykyisin käytännössä noudatettu periaate lain soveltamisesta Suomessa tehtävään työhön (13 §). Lakiin sisältyy työntekijän eläkelakia vastaavasti säännökset siitä, milloin lakia ei sovelleta, vaikka työtä tehdäänkin Suomessa (EU:n sosiaaliturvan koordinaatioasetusten ja kansainvälisten sosiaaliturvasopimusten lainvalintasäännökset).

Lakiin on kirjattu myös kaksi poikkeusta, jotka koskevat ns. kolmannesta valtiosta Suomeen tulevan työntekijän maantiekuljetustyötä sekä lyhytaikaisia kokous-, esiintymis- ja vastaavia vierailuja. Laissa mainittujen edellytysten täytyessä nämä työt eivät ole vakuutettavia. Työeläkelainsäädännössä ei ole vastaavia säännöksiä. Työntekijän eläkelain mukaan kolmannesta valtiosta Suomeen enintään kahdeksi vuodeksi lähetettyä työntekijää ei tarvitse työeläkevakuuttaa Suomessa. Tällaista säännöstä ei sisälly TyTAL:iin. Alueellisen soveltamisalan osalta TyTAL ja työeläkelainsäädäntö sisältävät siis toisistaan poikkeavia säännöksiä.

Ulkomailla tehtävää työtä koskeva säännös vastaa nykytilaa (14 §).

II OSA – KORVATTAVAT VAHINKOTAPAHTUMAT

4. luku ”Yleiset säännökset”

Lain 15 §:ssä on määritelty, että laissa tarkoitettuja vahinkotapahtumia ovat työtapaturma ja ammattitauti. Myös vahinkopäivä on määritelty.

Vahinkotapahtuman korvaamisen edellytyksenä oleva lääketieteellinen syy-yhteys vahinkotapahtuman ja vamman tai sairauden välillä on kirjattu lakiin vakiintuneen korvauskäytännön mukaisena (16 §). Voimassaolevassa tapaturmavakuutuslaissa ei ole säännöstä lääketieteellisen syy-yhteyden arvioinnista.

5. luku ”Työtapaturmaa koskevat säännökset”

Lakiin on kirjattu korvaus- ja oikeuskäytännössä vakiintunut tapaturman määritelmä (17 §). Tapaturman seurauksena, vahinkona korvataan sekä fyysiset että psyykkiset vammat tai sairaudet, jos syy-yhteys on olemassa tapahtuman ja seurauksen välillä.

Nykylain ns. lyhyenä aikana syntyneet vammat, joihin sovelletaan mitä tapaturmasta säädetään, on kirjattu lakiin sillä poikkeuksella, että polvilumpion ja kyy-närpään tulehdus on siirretty korvattavaksi ammattitautina. Ensin mainittu on lisätty ammattitautiluetteloon (asetus, 27 §) ja jälkimmäinen korvataan ammattitauteja koskevan yleissäännöksen (26 §) perusteella.

Muun kuin TyTAL:ssa tarkoitetun vamman tai sairauden olennaista pahentumista koskeva säännös on nykylakia yksityiskohtaisempi ja siihen on lisätty korvauksen maksamiselle kuuden kuukauden enimmäismääräaika, joka lasketaan tapaturman sattumisesta (19 §).

Olosuhteet, joissa sattuneet tapaturmat korvataan työtapaturmina, on kuvattu 21–25 §:issä huomattavasti nykylakia yksityiskohtaisemmin. Lähtökohtana on ollut nykylain mukaisen oikeus- ja korvauskäytännön kirjaaminen pykälätasolle. Jaotteluna käytetään työssä sattunut tapaturma (21 §), tapaturma työntekopaikan alueella (22 §), tapaturma työntekopaikan alueen ulkopuolella (23 §) ja tapaturma erityisissä olosuhteissa (24 §).

Työssä sattuneena (21 §) pidetään tapaturmaa, joka on sattunut työnteon yhteydessä ja työtehtävän vuoksi matkustettaessa. Työn tekemisen paikalla ei ole merkitystä, vaan työntekijän työtehtävät ja niiden tekemistavat määrittävät pykälän soveltamisen. Siten esimerkiksi etätyössä työnteon yhteydessä sattuneet tapaturmat korvataan tämän pykälän perusteella. Etätyön osalta on kuitenkin huomattava TyTAL:n sisältämä nykikäytäntöä vastaava rajoituspykälä (25 §). Sen mukaan etätyössä ei korvata esimerkiksi ruokailutauon aikana sattunutta tapaturmaa.

Työntekopaikan alueella sattuneena (22 §) tapaturmana pidetään tapaturmaa, joka on sattunut työntekopaikalla muussa toiminnassa kuin työtehtävää tehdessä, esimerkiksi ruokailu- ja virkistystauon aikana. Työntekopaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa kulloinkin työtehtävää tehdään.

Tapaturma työntekopaikan alueen ulkopuolella (23 §) sisältää käsitteet asunnon ja työpaikan välinen matka ja ruokailu- ja virkistystauko työntekopaikan alueen läheisyydessä. Työpaikalla tarkoitetaan tässä työntekijän ns. vakituista työntekopaikkaa.

Tapaturma erityisissä olosuhteissa (24 §) sisältää kahdeksankohtaisen luettelon työntekopaikan alueen ulkopuolella olevista olosuhteista, joissa sattuneita tapaturmia pidetään työtapaturmina. Luettelossa mainitaan esimerkiksi työnantajan järjestämät koulutus- ja virkistystilaisuudet ja tietyt käynnit terveydenhuollon vastaanotolla.

6. luku ”Ammattitauteja koskevat säännökset”

Ammattitaudin käsite on ennallaan siten, että ammattitaudin aiheuttavan altisteen on oltava fysikaalinen, kemiallinen tai biologinen. Edelleenkin ei siten korvata esimerkiksi psyykkisen tai sosiaalisen tekijän aiheuttamaa ammattitautia.

Ammattitaudin altistumisolosuhteet on kirjattu nykyistä tarkemmin lakiin: altistuksen on tapahduttava 21 §:n tarkoittamassa työssä, 22 §:n tarkoittamalla työntekopaikan alueella tai 24 §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoittamassa koulutuksessa.

Ammattitaudin määritelmäsäännöksestä on poistettu edellytys asianomaiseen alaan perehtyneestä lääkäristä. Jatkossa edellytyksenä on, että käytettävissä on riittävä tieto työntekijän työolosuhteista ja työssä olevasta altistuksesta (26 §).

Ammattitaudin korvausvelvollisuutta koskevaa säännöstä on muutettu: Nykylain mukaan ratkaisevaa on työ, joka on viimeksi voinut aiheuttaa taudin. Jatkossa on lain mukaan selvitettävä työ, jossa altistuminen on pääasiallisesti tapahtunut. Säännöstä sovelletaan myös vanhoihin ammattitauteihin, jos korvausasia tulee viireille uuden lain voimassaoloaikana (286 § 2 mom. 2 kohta).

7. luku ”Työliikekipeytyminen, pahoinpitely ja toisen henkilön muu tahallinen teko sekä henkinen järkytysreaktio”

Työliikekipeytymisen korvaamista koskevaa säännöstä on tarkennettu ja siihen on lisätty kuuden viikon enimmäiskorvausaika.

Nykylakia vastaavasti uudessa laissa on säännökset pahoinpitelyn korvaamisesta työtapaturmana. Lain 34 §:ssä säädetään pahoinpitelyn korvausedellytyksiin sekä laajennuksia että rajoituksia työtapaturman korvausedellytyksiin verrattuna: Pahoinpitely korvataan aina työtapaturmana, jos sen syynä on ollut vahingoittuneen työtehtävä. Sitä ei korvata lainkaan, jos syynä on ollut vahingoittuneen perhesuhteisiin tai muuhun yksityiselämään liittyvä seikka. Jos syytä ei saada selville, pahoinpitelyä ei korvata työtapaturmana, jos se on sattunut 23 §:n 2 kohdassa tai 24 §:n 1 momentin 2-8 kohdassa tarkoitettussa toiminnassa. Ensinmainittu säännös koskee työhön liittyvää tavanomaista ruokailu- ja virkistystaukoa työntekopaikan alueen läheisyydessä ja jälkimmäinen erityisiä olosuhteita lukuun ottamatta työntekopaikan alueen ulkopuolella järjestettäviä koulutustilaisuuksia.

Henkiselle järkytysreaktiolle, joka on yksi työtapaturman seurauksista, säädetään laissa ICD 10 – tautiluokitukseen kytketyt korvaamisen edellytykset.

III OSA – ETUUEDET

8. luku ”Sairaanhoidon korvaukset”

TyTAL:n säännökset sairaanhoitokorvauksista vastaavat pääosin nykylakia. Korvattavan sairaanhoidon käsite on kirjoitettu sanamuodoltaan terveydenhuoltolain määritelmiä vastaavaksi.

Säännökset lääkinnällisen kuntoutuksen korvaamisesta ovat aiemmin sisältyneet kuntoutuslakiin. Uudessa laissa lääkinnällinen kuntoutus on osa sairaanhoitoa (37 §). Tällä pyritään yhtenäisyyteen terveydenhuollon lainsäädännön kanssa. Lääkinnälliseen kuntoutukseen sisältyy myös opaskoira, joten erillinen säännös opaskoiralisän maksamisesta on poistettu tarpeettomana.

Vuodesta 2005 voimassa olleet säännökset sairaanhoidon täyskustannusmaksusta (täky-maksu) ovat pääperiaatteiltaan ennallaan. Kaikki julkisessa terveydenhuollossa annetusta hoidosta maksettavaa täky-maksua koskevat säännökset sisältyvät jatkossa TyTAL:iin, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain säännökset on kumottu. Peruseriaatteita muuttamatta säännöksiä on tarkistettu vastaamaan nykykäytäntöä ja menettelyihin liittyviä määräaikoja on tarkistettu. Tarkistettuja täkymenettelytapasäännöksiä sovelletaan vuoden 2016 alusta kaikkiin vahinkotapahtumiin, jotka ovat sattuneet 1.1.2005 tai sen jälkeen (286 § 2 mom. 4 kohta).

Yksityisessä terveydenhuollossa tehdyn tutkimus- ja hoitotoimenpiteen korvaamista ilman maksusitoumusta koskee jatkossa uusi 300 euron raja (44 §). Lisäksi on säädetty, että korvauksen saadakseen yksityisen terveydenhuollon palvelun antajan on annettava vakuutuslaitokselle tiedot hoitokäynnistä. Kun kyse on maksusitoumusta edellyttävästä hoidosta, palvelun tarjoajan on uuden säännöksen perusteella lisäksi ilmoitettava vahingoittuneelle maksusitoumuksen tarpeellisuudesta sekä annettava vakuutuslaitokselle maksusitoumuspyynnön ohella hoitosuunnitelma.

Nykylaisissa ei ole erikseen säännöksiä ulkomailla annetun hoidon korvaamisesta. Uuteen lakiin sisältyy nykykäytännön mukaisina säännökset sekä EU-alueella että kolmannessa valtiossa annetun hoidon korvaamisesta.

Uutena etuutena lakiin sisältyy korvaus palkan menetyksestä, joka aiheutuu tutkimuksen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden aikana (48 §). Korvaus maksetaan enintään seitsemältä päivältä.

9. luku ”Muut kustannusten korvaukset”

Kustannusten korvaamista koskeviin säännöksiin on tehty vähäisiä muutoksia. Matka- ja majoituskulujen korvaamisesta on laissa tyhjentävä säännös ja sen sisältöön on tehty joitain muutoksia, mm. yksityisen auton käytön perusteella maksettava korvaus on puolet verovapaasta kilometrikorvauksesta.

Nykylain haittalisä muuttuu nimeltään hoitotueksi. Vaatelisän korvaamisen edellytyksiin on kirjattu 3 kuukauden raja, joka nykyisin ilmenee lain perusteluista. Ko-

dinhoidon lisäkustannusten sekä esinevahinkojen korvaaminen on kirjattu uuteen lakiin nykyisen korvauskäytännön mukaisena.

10. luku "Ansionmenetyskorvaukset"

TyTAL:n perusteella maksettavat ansionmenetyskorvaukset vastaavat käytännössä nykyisen tapaturmavakuutuslain perusteella maksettavia ansionmenetyskorvauksia. Ansionmenetyskorvauksia ovat päiväraha, tapaturmaeläke ja kuntoutusraha. Kuntoutusrahaa maksetaan ammatillisen kuntoutuksen ajalta. Nykylain perusteella maksetaan kuntoutusrahan asemesta joko päivärahaa tai tapaturmaeläkettä kuntoutuksen ajankohdasta riippuen.

Uusi on säännös, joka rajoittaa oikeutta tapaturmaeläkkeeseen, jos tapaturma sattuu työssä, jota vahingoittanut teki vanhuuseläkkeellä ollessaan (68 §). Työntekijän työeläkelakia on muutettu samalla siten, ettei tällaisen henkilön päivärahaa eikä tapaturmaeläkettä vähennetä työeläkkeestä.

Päivärahasäätely, joka koskee päätoimisen opiskelun ohella työskentelevälle sattunutta vahinkotapahtumaa, on uudistettu. Jos kyse on ns. opiskelutapaturmasta ja tapaturma sattuu opiskelijalle, ansionmenetys- ja muut korvaukset määräytyvät erillisen nk. opiskelutapaturmalain (460/2015) perusteella.

Vuosityöansion määrittämistä koskevat säännökset (71 ja 72 §) poikkeavat olennaisesti nykylain vastaavista ja ne ovat nykysäännöksiä huomattavasti yksityiskohtaisempia. Säännöksillä pyritään laskennallisuuteen; tarkempia määräyksiä vuosityöansion määrittämisestä annetaan asetuksella. Laissa on myös uudenlaiset säännökset siitä, mitä pidetään ansionmenetyskorvausten perusteena olevana työansiona (81 ja 82 §).

Vuosityöansion määrittäminen alkaa siitä, että selvitetään työntekijän työansiot vahinkotapahtumasta vuosi taaksepäin. Samalla selvitetään myös työntekijän työansiot edeltävältä kolmelta kalenterivuodelta ja lasketaan näiden kolmen vuoden ansioiden keskiarvo. Jos vahinkotapahtumaa edeltävän vuoden ansio ei poikkea kolmen vertailuvuoden ansioiden keskiarvosta vähintään 20 %, vuosityöansiona pidetään työntekijän ansioita vahinkotapahtumasta vuosi taaksepäin. Jos ero on vähintään 20 %, vuosityöansio määritetään vertailussa käytettyjen kaikkien neljän vuoden työansioiden keskiarvosta.

Tästä pääsäännöstä on yksi poikkeus, jota sovelletaan, jos työntekijän työansioiden muutos voidaan katsoa johtuvan pysyvästä muutoksesta. Tällöin vuosityöansio määritetään käyttämällä työntekijän ansioita vahinkotapahtumasta vuosi taaksepäin, vaikka vertailtujen ansioiden ero olisikin suurempi kuin 20 %. Tähänkin sääntöön on vielä yksi poikkeus: jos pysyvän muutoksen tilanteessa työansiot perustuvat merkittävässä määrin palkkiopalkkaukseen, vuosityöansio arvioidaan vastaavaa työtä tekevän henkilön keskimääräistä työansiota vastaavaksi.

Lisäksi vähimmäisvuosityöansion määrää on korotettu nykylain tasosta noin 10 prosentilla. Laissa vähimmäisvuosityöansio on vuoden 2014 indeksitasossa ja se on 13 680 euroa (79 §). Euromäärään tehdään palkkakertoimella korotus vuosittain.

11. luku ”Pysyvän haitan korvaaminen”

Haittarahaa koskevat säännökset uudistettiin vuonna 2010 ja säännökset on pääosin siirretty sellaisenaan uuteen lakiin. Joitakin muutoksia haittarahasäännöksiin sisältyy uuteen lakiin.

Haittarahan kytkös vähimmäisvuosityöansioon on poistettu ja sen suuruus määrytyy jatkossa laissa säädetyn perusmäärän mukaan. Säännös siitä, minkä haittaluokan mukaiset haittarahat maksetaan kertakaikkisina ja minkä jatkuvina, on muutettu. Haittaraha maksetaan jatkuvana uudessa laissa jo haittaluokasta 6 alkaen, kun se nykyisissä maksetaan jatkuvana vasta haittaluokasta 11 alkaen. Lisäksi jatkuvana maksettavan haittarahan pääomittaminen ei ole enää mahdollista.

Haittarahan kertakaikkinen korvaus maksetaan TyTAL:n mukaan miehille ja naisille samansuuruisena, eikä laskennallisen eliniän odotteen mukaan naisille suurempana kuin miehille, kuten nykyisin. Sääntely on tältä osin saatettu vastaamaan korkeimman hallinto-oikeuden vuoden 2015 alussa antamaa ratkaisua ja EU:n tuomioistuimen antamaa ennakkoratkaisua. Jos olosuhteet muuttuvat ja haittaluokka pienenee, voidaan haittarahaa uuden säännöksen nojalla oikaista ja maksaa olosuhteita vastaavana.

12. luku ”Kuntoutuskorvaukset”

Kuntoutuskorvauksia koskevaan lukuun sisältyvät ammatillista kuntoutusta koskevat säännökset sekä ne aiemman kuntoutuslain mukaiset korvaukset, jotka eivät ole lääkinällistä kuntoutusta. Säännösten sisältöön ei ole tehty olennaisia muutoksia. Tavoitteena on kuitenkin ollut täsmällisesti määritellä lain tasolla myös kuntoutuksena suoritettavien korvausten sisältö.

13. luku ”Vahingoittuneen kuoleman johdosta maksettavat korvaukset”

Kuoleman johdosta maksettavat korvaukset vastaavat määrältään nykyisen lain perusteella maksettavia korvauksia. Niitä ovat perhe-eläke leskelle ja lapsille sekä hautausapu.

Nykyisin leskeneläkettä koskevassa säännöksessä on mainittu, että keskinäistä elatusta koskevan sopimuksen tulee olla viranomaisen vahvistama. Uuteen lakiin on epäselvyyden poistamiseksi kirjattu, että ko. sopimuksen tulee olla julkisen notaarin oikeaksi todistama (100 §).

Lakiin on lisätty uusi säännös, jonka mukaan perhe-eläkettä ei makseta henkilölle, joka on aiheuttanut tahallisesti työntekijän kuoleman (105 §).

Vainajan kuljettamisesta kuolinpaikalta asuin- tai kotipaikkakunnalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta on säädetty nykyistä täsmällisemmin (109 § 3 mom.).

IV OSA – ETUUKSIEN TOIMEENPANO

Työtapaturman ja ammattitaudin korvausasian käsittelyssä eli etuuksien toimeenpanossa sovelletaan sekä viranomaisia koskevia hallintomenettelyjä koskevia yleislakeja, kuten hallintolakia ja kielilakia. TyTAL:ssa on näitä lakeja osittain täydentävää ja osittain poikkeavaa menettelytapasäännöstöä.

14. luku ”Korvausasian vireilletulo”

Työtapaturma tai ammattitauti tulee edelleen pääsääntöisesti vireille työnantajan vakuutuslaitokselle tekemällä vahinkotapahtumailmoituksella. Korvausasian vireilletuloon liittyviä määräaikoja on tiukennettu.

Työnantajalle on säädetty 10 arkipäivän määräaika, jonka kuluessa hänen on ilmoitettava tietoonsa saamasta vahinkotapahtumasta vakuutuslaitokselle (111 §).

Korvausasia tulee TyTAL:n mukaan vireille vasta, kun korvausvelvollinen vakuutuslaitos on saanut vahinkotapahtumasta työnantajan ilmoituksen. Se voi tulla vireille myös työntekijän omalla ilmoituksella tai hoitolaitoksen ilmoituksella (112 §). Nykyinen vuoden määräaika vireille saattamiselle on pidennetty viiteen vuoteen vahinkopäivästä.

Vakuutuslaitoksen on jatkossa uutena asiana ilmoitettava vahingoittuneelle korvausasian vireilletulosta (115 §). Samalla vahingoittuneelle on annettava henkilötietolain mukainen selvitys henkilötietojen käsittelystä. Aiemmin tämä ilmoitus sisältyi vakuutuksenottajalle annettavaan materiaaliin.

15. luku ”Asianosaiset ja puhevallan käyttö korvausasian käsittelyssä”

Lakiin on lisätty uusi säännös, joka kertoo, ketkä ovat korvausasian asianosaisia (117 §). Säännös koskee asian käsittelyä vakuutuslaitoksessa, ja se on erityissäännös suhteessa hallintolain 11 §:ään. Korvausasian asianosaisia ovat vain vahingoittunut työntekijä tai hänen edunsaajansa. Muutoksenhakuvaiheen asianosaisuus määräytyy hallintolainkäyttölain mukaisesti.

16. luku ”Vakuutuslaitosta koskevat menettelysäännökset korvausasiassa”

Vakuutuslaitoksen on uuden säännöksen velvoittamana aloitettava korvausasian selvittäminen viimeistään seitsemän arkipäivän kuluessa vireilletulosta (119 §). Sen on myös ilmoitettava vahingoittuneelle vuoden määräajasta, joka koskee tiettyjen, 128 §:ssä mainittujen korvausten hakemista. Myös ammatillisen kuntoutuksen tarpeen selvittämiseksi on asetettu vakuutuslaitokselle määräaika (120 §). Vakuutuslaitoksen on kolmen kuukauden välein selvitettävä tarve ammatillisen kuntoutuksen aloittamiseen, jos vahingoittuneen työntekijän työkyvyttömyys pitkityy.

Vakuutuslaitoksen lääkäriasiantuntija, joka osallistuu korvausasian käsittelyyn, on merkittävä lain mukaan asiakirjoihin nimenomaan perusteltu arvionsa (121 §). Vastaava säännös sisältyy jo nykyiseen lakiin. Uuteen lakiin on lisätty vaatimus siitä, että lääkäriasiantuntijan arvio on oltava perusteltu. Tällä halutaan korostaa päätösten perustelujen tärkeyttä myös lääketieteellisten seikkojen osalta.

Laissa on uusi säännös päätöksen antamisesta työnantajalle (125 §). Säännös kertoo sekä sen, missä tilanteissa päätös annetaan, että sen, mitä päätöksestä tulee käydä ilmi. Työnantajalle annettava päätös on suppeampi kuin vahingoittuneelle annettava päätös. Siinä ei ole esimerkiksi perusteluja eikä terveydentilätietoja.

Uusi on myös säännös, joka koskee päätöksen antamista kunnalle tai kuntayhtymälle täyskustannusmaksusta ja terveydentilätietojen luovuttamista koskevasta maksusta (126 §). Päätöksiin tulee liittää muutoksenhakuosoitus (tapaturmasioiden muutoksenhakulautakuntaan).

Vakuutuslaitoksen päätöksen antamiselle säädetty määräaika lyhenee olennaisesti nykyiseen verrattuna (127 §). Uuden lain mukaan päätös on annetta 30 päivän kuluessa siitä, kun vakuutuslaitos on saanut asian ratkaisemiseksi riittävät selvitykset. Nykysäännöksen perusteella päätös on annettava viimeistään 3 kuukauden kuluessa riittävien selvitysten saamisesta.

17.luku ”Vahingoittunutta ja muuta korvauksenhakijaa koskevat menettelysäännökset korvausasiassa”

Tiettyjä, laissa lueteltuja kulukorvauksia, on uuden säännöksen mukaan haettava erikseen vakuutuslaitokselta (128 §). Näitä ovat esim. lääkkeitä, hoitotarvikkeita ja matkoista aiheutuneet kustannukset. Laissa säädetään hakemiselle myös määräaika. Korvausta on haettava pääsäännön mukaan vuoden kuluessa kustannusten syntymisestä. Tällaista kulukorvausten hakemusmenettelyä ei sisälly nyky lakiin. Tähän liittyy myös toinen muutos: ns. keskitetty apteekkilaskutus päättyy vuoden 2016 lopussa ja apteekit eivät enää 2017 alkaen myönnä työtapaturma- ja ammattitautipotilaille lääkkeitä maksutta apteekista pelkän hoitavan lääkärin tekemän reseptimerkinnän perusteella.

18.luku ”Korvauksen maksaminen”

Vakuutuslaitoksen korvauksen maksamista koskevaa sääntelyä on nykyaikaistettu. Lakiin on myös lisätty nykykäytäntöön perustuva korvauksen ennakon maksaminen ilman päätöstä sekä ohjeistuksen varassa ollut maksamisen etusijajärjestys niitä tilanteita varten, joissa useammalla taholla on oikeus saada vahingoittuneelle myönnetty korvaus itselleen.

19.luku ”Velvoitteiden laiminlyönnin vaikutus korvausasian käsittelyyn”

Uutena asiana laissa säännellään työnantajalle maksettavan korvauksen epäamisestä, jos korvausasian vireilletulo tai sen käsittely on viivästynyt työnantajan laiminlyönnin vuoksi.

Jos vahingoittunut tai hänen edunsaajansa laiminlyö tähän lakiin perustuvia velvoitteita, vakuutuslaitos voi keskeyttää korvausasian käsittelyn ja ratkaista asian käytettävissä olevien tietojen perusteella. Nykyisenkaltaisia keskeytyspäätöksiä ei enää anneta vaan jatkossa annetaan asiaratkaisu käytettävissä olevilla tiedoilla.

V OSA – VAKUUTTAMINEN JA VAKUUTUSMAKSU

20. luku ”Vakuuttaminen”

Määräaikaista vakuutusta koskevat säännökset ovat nykyistä yksityiskohtaisempia ja uutena asiana laissa säädetään enimmäisajoista (12 kk + 12 kk), joille tällainen vakuutus voidaan myöntää (158 §).

Vakuutuksenottajalle on säädetty määräaika, jonka kuluessa tämän on ilmoitettava vakuutusyhtiölle tiedot vakuutusmaksua varten. Uusi on myös velvoite ilmoittaa vakuutuskauden aikana tapahtuvista muutoksista ja tätä koskeva määräaika, sekä tietojen ilmoittamisen määräaika vakuutuksen päättyessä (159 ja 160 §).

Vakuutusyhtiö määrää vakuutusmaksun kulloinkin sen käytettävissä olevien tietojen perusteella eikä nykyisin mukainen vakuutusmaksun korottaminen ole enää mahdollista. Vakuutuksen päättyminen vakuutuksenottajan konkurssin johdosta ja konkurssipesän vakuuttamisvelvollisuus on säännelty uudella tavalla.

21. luku ”Vakuutusmaksun määräytyminen ja maksaminen”

Tapaturmavakuutuslain nykyiset vakuutusmaksua koskevat säännökset uusittiin kokonaisuudessaan vuonna 2010. Tässä kokonaisuudistuksessa vakuutusmaksusäätely siirrettiin sisällöllisesti pääosin sellaisenaan uuteen lakiin.

22. luku ”Vakuuttamisen valvonta”

Tapaturmavakuutuslaissa ei ole muuta valvontaa koskevaa säännöstä kuin 8 §:n 3 momentti työsuojeluviranomaisen valvontatehtävästä. TyTAL:n eräs merkittävä muutos on valvontaa koskevien toimivalta- ja tietojenluovutussäännösten lisääminen. Valvontaa koskevat muutokset liittyvät harmaan talouden vastaisiin toimenpiteisiin ja korostavat myös työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpanijoiden roolia työnantajavelvoitteiden noudattamisen valvonnassa. Valvonta koskee sekä vakuuttamisvelvollisuuden että vakuutusmaksun oikeellisuuden eli ilmoitettujen palkkasummien sekä vastuuluokka- ja muiden vakuutusmaksuun vaikuttavien tietojen valvontaa.

Laissa säädetään sekä Tapaturmavakuutuskeskukselle (TVK) että vakuutusyhtiöille uusia valvontatehtäviä (177 ja 179 §). Valvontaan liittyy työeläkelainsäädäntöä vastaavasti pakkovakuuttaminen, jos vakuuttamisvelvollinen työnantaja ei ole vapaaehtoisesti ottanut vakuutusta. Valvontaa varten perustetaan vakuutusrekisteri, jota TVK ylläpitää vakuutusyhtiöiltä saamiensa voimassa olevia pakollista työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta koskevien tietojen perusteella (178 §).

TVK:n valvonta on yleisvalvontaa. Vakuutusyhtiöiden on valvottava, että niiden asiakkaat täyttävät tässä laissa säädetyt velvoitteet. Myös työsuojeluviranomaiset valvovat vakuuttamisvelvollisuuden noudattamista, ja heillä on oikeus saada tietoja vakuutusrekisteristä.

Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntejä koskeva sääntely on uudistettu vastaamaan perustuslain 124 §:ää. Jatkossa Valtiokonttori päättää TVK:n hakemuksista siitä, onko kyse laiminlyönnistä, ja määrää sekä vakuutusmaksua vastaavan maksun että laiminlyöntimaksun (183 §). Euromäärä, jonka vakuutuksen ottami-

sen laiminlyönyt työnantaja joutuu maksamaan vahinkotapahtuman korvauksista omavastuuna, nousee olennaisesti eli 5 000 euroon (184 §).

VI OSA – VAPAAEHTOISET VAKUUTUKSET

Vapaaehtoisia vakuutuksia koskeva sääntely on kokonaan uudenlaista ja nykyistä yksityiskohtaisempaa. Uudessa laissa on monilta osin sääntelyä asioista, jotka nykyisin perustuvat vakuutusyhtiöiden vapaaehtoisten vakuutusten ehtoihin, erityisesti vapaa-ajan vakuutusta koskevissa säännöksissä. Laissa on myös säädetty, mitä asioita yhtiö voi ottaa vakuutusehtoihinsa. Näitä ovat mm. vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutuksen rajaukset (ks. 23 luku).

23. luku ”Yleiset säännökset”

TyTAL määrittelee, mitkä ovat lain mukaisia vapaaehtoisia vakuutuksia: työajan vapaaehtoinen työtaturma- ja ammattitautivakuutus sekä vapaa-ajan vapaaehtoinen tapaturmavakuutus.

Vapaaehtoiseen vakuutukseen sovelletaan pakollisen vakuutuksen säännöksiä, jollei tässä laissa ole toisin säädetty. Vakuutusyhtiö ei voi vakuutusehdoillaan laajentaa vapaaehtoisten vakuutusten turvaa.

Toisaalta laki säätelee myös sen, mitä rajoituksia vakuutusyhtiö voi ehdoissaan tehdä vakuutukseen: vakuutuksen voi rajata koskemaan vain harrasteliikunnassa sattuvia tapaturmia, vakuutuksen ulkopuolelle voi rajata harrasteurheilulajeja tai voi rajata vakuutettavaa henkilökuntaa. Rajaukset ovat mahdollisia vain vapaa-ajan vakuutuksissa.

Edellä mainitun rajausmahdollisuuden lisäksi muita säännöksiä, jotka antavat valtuuden yhtiökohtaisiin ehtoihin, ovat 199 § ja 200 § vapaa-ajan vakuutusten irtisanomisperusteista ja 201 § laivaväen vapaa-ajan vakuutuksesta.

24. luku ”Yrittäjän työajan vakuutus”

Yrittäjän oikeus saada itsensä vakuutetuksi yrittäjätyössä sattuvien vahinkotapahtumien varalta kytketään uudessa laissa vahvasti työeläkevakuuttamiseen. Pääsääntöisesti yrittäjällä on oikeus saada TyTAL:n mukainen yrittäjän työajan vakuutus, jos hänellä on YEL-vakuutus, joko pakollinen tai vapaaehtoinen (188 §). Vakuutus on otettava yhdestä yhtiöstä siten, että se kattaa saman yrittäjätyön kuin YEL-vakuutus.

Yrittäjän työajan vakuutuksen perusteella maksettavassa ansionmenetykskorvauksessa ja perhe-eläkkeessä käytetään vuosityöansiona YEL-työtuloa. Laki mahdollistaa tätä suuremman vuosityöansion, jos YEL-työtulo on maksimimääräinen. Yhtiö voi tällöin yrittäjän hakemuksesta vahvistaa YEL-työtuloa suuremman vuosityöansion. Se voidaan kuitenkin vahvistaa enintään yrittäjän työpanosta vastaavaksi noudattaen YEL:n periaatteita. Korvausten perusteena käytetään aina vahinkopäivänä voimassa ollutta YEL-työtuloa.

Laissa on YEL-kytkennän pääsääntöön kaksi poikkeusta: Alle 18-vuotiaalla yrittäjällä on oikeus saada yrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus, vaikka hänellä ei

ole oikeutta saada YEL-vakuutusta. Toisaalta vakuutusyhtiö voi jatkaa sellaisen yrittäjän työajan vakuutuksen voimassaoloa, joka 68 vuotta täytettyään jatkaa yrittäjänä, vaikka hänen YEL-vakuutuksensa päättyy. Näissä kummassakin tapauksessa vahvistetaan ansiomenetykskorvauksen ja perhe-eläkkeen perusteena käytettävä vuosityöansio YEL:n periaatteita noudattaen siten, että se vastaa yrittäjän työpanosta.

Yrittäjän työajan vakuutusta koskee myöntämispakko. Tämä ei kuitenkaan koske edellä kuvattua 68 vuotta täyttäneen yrittäjän vakuutuksen voimassa olon jatkamista eikä vakuutusta, jossa käytetään maksimimääristä YEL-työtuloa suurempaa vuosityöansiota. Yrittäjän vapaaehtoista työajan vakuutusta ei ole myöskään pakko myöntää sellaiselle yrittäjälle, jolta ko. yhtiöllä eräänntyneitä riidattomia saatavia (191 §).

Uutena asiana laissa säädetään, milloin vakuutusyhtiöllä on oikeus irtisanoa yrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus sekä tähän liittyvästä menettelystä (192 §). Irtisanominen on mahdollinen, jos yrittäjä laiminlyö eräänntyneen vakuutusmaksun maksamisen tai antaa vakuutus- tai korvausasiassa tahallisesti vääriä tai puutteellisia tietoja.

YEL-kytkennän mukaisesti yrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus päättyy, kun YEL-vakuutus päättyy. Vakuutus voi päättyä myös takautuvasti, jolloin perusteet maksetut vakuutusmaksut palautetaan. Yrittäjällä on oikeus kirjallisesti irtisanoa vakuutus päättymään haluamasta ajankohdasta, kuitenkin aikaisintaan siitä, kun irtisanomisilmoitus on saapunut yhtiöön.

Yrittäjän on ilmoitettava vahinkotapahtumasta vakuutusyhtiölle viimeistään 30. päivänä vahinkopäivästä. Pakollisesta vakuutuksesta poikkeavasti on säännelty myös vahinkotapahtuman sattumisolosuhteista sekä päivärahasta ja tapaturmaeläkkeestä (196–198 §).

25. luku ”Vapaaehtoinen vapaa-ajan vakuutus”

Sekä pakollisen vakuutuksen työntekijöilleen ottaneen työnantajan että yrittäjän on mahdollista liittää tähän työajan vakuutukseensa vapaa-ajan vakuutus (199 ja 200 §). Työ- ja vapaa-ajan vakuutukset on näin ollen otettava samasta vakuutusyhtiöstä.

Työntekijöille otetusta vapaaehtoisesta vapaa-ajan vakuutuksesta ei korvata tapaturmaa, jos sen sattuessa työnteko ja palkanmaksuvelvollisuus ovat olleet keskeytyneenä yli 30 päivää. Vakuutuksen perusteella maksettavien ansionmenetykskorvausten perusteena otetaan huomioon vain vakuutuksen ottaneen työnantajan maksamia työansioita.

Yrittäjän vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutuksen perusteella maksettavassa ansionmenetykskorvauksessa ja perhe-eläkkeessä käytetään samaa vuosityöansiota kuin työtapaturmassakin olisi käytetty.

Vakuutusyhtiön ei ole pakkoa myöntää vapaaehtoista vapaa-ajan vakuutusta työnantajalle tai yrittäjälle. Vakuutusyhtiöllä on myös oikeus irtisanoa kyseinen vakuutus vakuutusehdoissa määräämillään perusteilla. Vakuutuksenottaja (työn-

antaja tai yrittäjä) voi irtisanoa vakuutuksen päättymään aikaisintaan siitä lukien, kun irtisanomisilmoitus on saapunut yhtiöön.

Vapaa-ajan vakuutuksesta ei korvata kaikkia vahinkotapahtumia. Korvattavuuden rajoitukset on lueteltu lain 201 §:ssä. Näitä ovat mm. 33 §:n mukainen työliiketi-
peytyminen, toisen henkilön tahallaan aiheuttama vahinko sekä potilas-, liikenne-
ja raideliikennevahinko.

Lakiin sisältyy myös vapaa-ajan vakuutuksen perusteella maksettavia korvauksia koskevia erityissäännöksiä (202 ja 203 §). Päivärahaan tehdään jatkossa lasken-
nallinen, sairausvakuutuslain mukaista korvausta vastaava vähennys säännök-
seen kirjatun taulukon mukaisesti. Tapaturma- ja perhe-eläkkeestä vähennetään
samalta ajalta maksettavia muiden lakien mukaisia etuuksia. Päivärahaa ja tapa-
turmaeläkettä koskevia vähennyssäännöksiä sovelletaan vastaavasti kuntoutus-
rahaan.

Sairaanhoitokorvauksesta vähennetään sairausvakuutuslain nojalla maksettava korvaus. Sairaanhoitokorvauksiin ei sovelleta täyskustannusvastuuta koskevia säännöksiä.

26. luku ”Työntekijän vapaaehtoinen työajan vakuutus ulkomaantyössä”

Sääntely ei sisällä olennaisia muutoksia nykytilaan. Suomalainen työnantaja voi jatkossakin vakuuttaa ulkomailla työskentelevän työntekijänsä työajan vahinkota-
pahtumien varalta. Vakuutusta koskee myöntämispakko lukuun ottamatta tilan-
netta, jossa vakuutusyhtiöllä on vakuutuksenottajalta erääntyneitä riidattomia saa-
tavia. Vakuutusyhtiö voi myös irtisanoa vakuutuksen vakuutusmaksun laiminlyön-
titilanteissa tai jos vakuutus- tai korvausasiassa on annettu vääriä tietoja.

Kun ulkomaan työtä koskevasta vapaaehtoisesta työajan vakuutuksesta makse-
taan ansionmenetykskorvauksia, otetaan huomioon vain vakuutuksen ottaneen
työnantajan maksamat työansiot. Vakuutukseen ei voi liittää vapaaehtoista va-
paa-ajan vakuutusta.

VII OSA - TOIMEENPANOJÄRJESTELMÄ

27. luku ”Vakuutuslaitokset”

Lakiin on kirjattu nimenomainen säännös Tapaturmavakuutuskeskuksen ja va-
kuutusyhtiön palveluksessa olevan virkavastuusta. Säännös vastaa nykytilaa.

28. luku ”Tapaturmavakuutuskeskus”

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton nimi muuttuu Tapaturmavakuutuskeskukseksi (TVK). Sen tehtävistä sekä toimielimistä ja näiden tehtävistä säädetään nykyistä tarkemmin lailla. Pääosin tehtävät, hallinto ja toiminnan rahoitus säilyvät ennallaan.

TVK:lla on edelleen säännöt, jotka STM sen esityksestä vahvistaa.

Lain nojalla TVK voi hoitaa myös sen hallituksen määrittelemiä palvelutehtäviä, joista se perii toimintokohtaiset, kustannukset kattavat palvelumaksut.

Toimitusjohtaja on uuden lain nojalla yksi TVK:n toimielimistä. Toimitusjohtaja käyttää lain nojalla ylintä päätösvaltaa yksittäisissä korvaus- ja viivästymisasioiden sekä jäsen- ja jakojärjestelmämaksuissa. Aiemmin nämä ovat kuuluneet hallituksen toimivaltaan.

29. luku ”Tapaturma-asiain korvauslautakunta”

Nyky lakia vastaavasti TyTAL:iin sisältyy säännökset Tapaturma-asiain korvauslautakunnasta. Sen päätehtävänä on huolehtia korvauskäytännön yhtenäisyydestä eli siitä, että TVK:n jäsenvakuutuslaitokset soveltavat työtapaturma- ja ammattitautivakuutuslainsäädäntöä samalla tavoin.

Korvauslautakunnan kustannusten rahoitus on liitetty osaksi TVK:n jäsenmaksua.

30. luku ”Lisävakuutusmaksuvelvollisuus ja yhteistakuumaksu”

Säännösten sisältöön ei ole tehty muutoksia nykylakiin verrattuna.

31. luku ”Jakojärjestelmä”

Säännösten sisältöön ei ole tehty muutoksia nykylakiin verrattuna. Terminologia on tarkistettu vastaamaan uuden lain säännöksissä käytettyä.

32. luku ”Erinäiset säännökset”

Luvussa säännellään mm. TVK:n ylläpitämästä työtapaturma- ja ammattitautirekisteristä sekä TVK:n harjoittamasta tilasto- ja tutkimustoiminnasta. Säännöksissä ei ole muutosta nykytilaan verrattuna.

VIII OSA – MUUTOKSENHAKU, OIKAISUMENETTELYT JA TAKAISINPERINTÄ

Tämän osan säännökset on uusittu vuonna 2010, eikä niihin tehty tässä kokonaisuudistuksessa olennaisia muutoksia.

33. luku ”Muutoksenhaku”

Uutena asiana säädetään siitä, että täyskustannusmaksuja ja potilastietojen luovuttamisesta aiheutuvia maksuja koskevat valitukset käsitellään tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnassa. Muilta osin muutoksenhakua koskeviin säännöksiin ei ole tehty muutoksia nykylakiin verrattuna.

34. luku ”Oikaisumenettely, päätöksen poistaminen ja takaisinperintä”

Luvun säännöksissä ei ole muutosta nykytilaan.

IX OSA – ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

35. luku ”Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito”

Säännösten sisältö vastaa pääosin nykylain säännöksiä tietojen luovuttamisesta ja saamisesta. Lähtökohta on, että julkisuuslain säännökset asiakirjasalaisuudesta ja vaitiolovelvollisuudesta koskevat myös vakuutuslaitoksia niiden hoitaessa TyTAL:iin perustuvia tehtäviä.

Säännöksissä on otettu huomioon mm. TVK:n ja vakuutusyhtiöiden uudet valvontatehtävät ja lisätty tiedonsaantioikeuksia niiden tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Esimerkkinä näistä on TVK:n ja yhtiöiden oikeus saada veroviranomaiselta tietoja palkkasummien valvontaa varten. Yhtiöllä on myös oikeus saada työeläkeyhtiöltä YEL-vakuutusta koskevia tietoja yrittäjän vapaaehtoisen työajan vakuutuksen hoitamista varten.

Työnantajan oikeutta saada tietoja on laajennettu ao. säännöksen (251 §) sanamuodon muutoksella.

36. luku ”Erinäisiä säännöksiä”

Luvun säännöksissä määritetään mm., mitkä laissa olevista rahamääristä tarkistamisesta vuosittain työeläkeindeksillä ja mitkä palkkakertoimella, sekä miten tarkistetut rahamäärät pyöristetään. Laissa rahamäärät ovat vuoden 2014 tasossa (285 §). Vähimmäisvuosityöansio kuuluu palkkakertoimella tarkistettaviin, sen sijaan haittarahan uusi, vähimmäisvuosityönansion sijaan säädetty perusmäärä tarkistetaan työeläkeindeksillä. Pääosin indeksikorotussäännökset ovat ennallaan.

Vakuutuslaitoksen takautumisoikeutta on sekä rajoitettu että laajennettu nykyisestä. Takautumisoikeutta ei ole sitä työnantajaa kohtaan, jonka ottamasta vakuutuksesta vahinkotapahtuma on korvattu, eikä myöskään luonnollista henkilöä kohtaan. Kummassakin on poikkeuksena tilanne, jossa vahinko on aiheutettu tahallaan tai törkeällä tuottamuksella. Samalla TyTAL:sta on poistettu säännös, jonka mukaan takautumisoikeutta ei ole sitä kohtaan, joka on jo vilpittömässä mielessä suorittanut korvauksen. Lakiin ei enää sisälly säännöstä, joka on sulkenut pois takautumisoikeuden tuotevastuulain nojalla vastuussa olevaan. Tuotevastuulakia on muutettu vastaavasti.

Nykytilaa vastaava käytäntö on kirjattu lakiin säätämällä vakuutuslaitoksen oikeudesta saada maksamansa täyskustannusmaksu takaisin liikennevakuutuslaitokselta.

Myös uuden lain mukaan työnantajan on pidettävä työpaikalla nähtävänä tämä laki ja tieto työn vakuuttaneesta vakuutusyhtiöstä (272 §). Sen sijaan selvitys henkilötietojen käsittelystä, joka nykylain mukaan on pidettävä nähtävillä, annetaan suoraan vahingoittuneelle, kun hänelle ilmoitetaan korvausasian vireilletulosta (115 §).

Luvussa säädetään tunnusmerkistö TyTAL:n mukaisen työnantajavelvollisuuden rikkomiselle ja sen seuraamuksesta. Tapaturmavakuutusmaksupetoksesta on lisätty samalla rikoslakiin säännös.

37. luku ”Voimaantulo”

Laki tulee voimaan 1.1.2016. YEL-tietojen luovuttamista koskevaa säännöstä (252 § 1 mom. 4 kohta) sovelletaan jo aikaisemmin eli 1.7.2015 alkaen.

Lakiin sisällytettyjen kolmen aikaisemman lain lisäksi TyTAL:lla kumotaan tarpeettomana valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annettu laki (449/1990). Valtion palveluksessa olevien oikeus korvaukseen ja Valtiokonttorin tehtävät on otettu huomioon TyTAL:n säännöksissä.

Voimaantulosäännöksiin on sisällytetty myös siirtymäsäännökset. Pääsääntö on, että ennen tämän lain voimaantuloa sattuneisiin vahinkotapahtumiin sovelletaan niitä säännöksiä, jotka olivat voimassa, kun tämä laki tuli voimaan.

Pääsääntöön on säädetty siirtymäsäännöksissä poikkeuksia. Näistä keskeisiä ovat IV osan (etuuksien toimeenpano) ja VIII osan (muutoksenhaku, oikaisumenettelyt ja takaisinperintä) säännösten soveltaminen myös ns. vanhoihin vahinkoihin sekä julkisessa terveydenhuollossa annetun sairaanhoidon korvaamista koskevien 39–42 §:ien soveltaminen vahinkoihin, jotka ovat sattuneet 1.1.2005 tai sen jälkeen. Siirtymäsäännösten mukaan edeltävän lain eli tapaturmavakuutuslain mukaista tapaturmaeläkettä ja haittaraaha ei voi enää TyTAL:n voimaan tultua vaihtaa niiden pääoma-arvoa vastaavaksi pääomaksi.

ERÄIDEN ERITYISRYHMIEN VAKUUTTAMINEN

Perhehoitajat

Voimassa olevassa tapaturmavakuutuslaissa perhehoitajat rinnastetaan työntekijöihin. TyTAL:ssa vastaavaa säännöstä ei ole, joten turvan jatkuvuus varmistetaan erikseen valmisteltavin lakimuutoksien. Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin TyTAL, eli 1.1.2016.

Omaishoitajat sekä kuntouttavassa työtoiminnassa tai vammaisten työtoiminnassa olevat

Nykyisin on tietyissä sosiaalihuollon erityislaeissa säännöksiä, jotka velvoittavat ottamaan näissä laeissa määritellyille henkilöille tapaturmavakuutuslain mukaisen vapaaehtoisen työajan vakuutuksen (ns. lain 57 §:n mukainen vakuutus). Näitä ovat omaishoitajat, kuntouttavassa työtoiminnassa olevat sekä sosiaalihuoltolain mukaiseen vammaisten työtoimintaan osallistuvat. Näiden lakien viittaukset on tarkoitus muuttaa viittauksiksi TyTAL:iin 1.1.2016 alkaen. Jatkossakaan nämä henkilöt eivät kuulu TyTAL:n perusteella pakollisesti vakuutettaviin. Nykyisin heidän tapaturmaturvansa on järjestetty tapaturmavakuutuslain mukaisella vapaaehtoisella työajan vakuutuksella.

TyTAL:n ansiotarkoituksessa tehtävää työtä varten tehdyt säännökset eivät sovelu tarkoituksenmukaisella tavalla edellä mainittujen erityisryhmien vakuuttamiseen. Vakuutusturvasta ja sen tarkoituksenmukaisesta toimeenpanotavasta on

tarkoitus käynnistää myöhemmin selvitys siten, että lakimuutokset saataisiin voimaan vuoden 2016 alusta.

Työvoimakoulutuksessa olevat

Työvoimakoulutuksessa olevien työtaturma- ja ammattitautiturvaa koskeva sääntely siirretään kokonaisuudistuksessa peruslaista nk. opiskelutaturmalakiin. Tässä yhteydessä opiskelijoiden turvasta on annettu lukuisten viittausmuutosten takia kokonaan uusi laki (460/2015) joka tulee voimaan 1.1.2016. Laki sisältyy TyTAL:ia koskevaan HE:een (277/2014 vp) liitelakina 2.

Toisin kuin muille opiskelutaturmalain tarkoittamille opiskelijoille, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisessa työvoimakoulutuksessa oleville työtaturmien ja ammattitautien korvattavuus määräytyy olosuhteiden osalta samoin kuin TyTAL:n mukaan työntekijälle. Työvoimakoulutuksessa olevien turva on näin laajempi kuin muiden opiskelijoiden ja vastaa työntekijöiden turvaa.

Ammatillisessa kuntoutuksessa olevat

Lain 278 §:n mukaan työeläkelaitoksen on vakuutettava TyTAL:n mukaisella vakuutuksella ammatillisessa kuntoutuksessa oleva kuntoutuja kuntoutukseen sisältyvässä työ- tai koulutuskokeilussa, työhön valmennuksessa ja työharjoittelussa sattuvan vahinkotapahtuman varalta. TyTAL:n perusteella korvattavaa ammatillista kuntoutusta koskevasta vakuuttamisvelvollisuudesta säädetään 91 §:ssä.

Lisätietoja

lakiasiaintohtaja Kirsi Pohjolainen, puh. 0404 504 225
lakimies Kirsi Salo, puh. 0404 504 228
lakimies Annu Vento, puh. 0404 504 265